

Załącznik do Uchwały Nr 209 z dnia 9 sierpnia 2024 r.
Zarządu Polskiego Związku Koszykówki

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

POLSKIEGO ZWIĄZKU KOSZYKÓWKI

„BEZPIECZEŃSTWO DZIECI W SPORCIE”

PREAMBUŁA

Polski Związek Koszykówki jako polski związek sportowy w działalność statutową ma wpisany rozwój i popularyzację koszykówki w Polsce. W tym celu Związek prowadzi programy szkoleniowe oraz organizuje współzawodnictwo sportowe w koszykówce między innymi dla dzieci i młodzieży. Zadaniem PZKOSZ jest również zapewnienie, w szczególności tym najmłodszym, niepełnoletnim zawodnikom i zawodniczkom bezpiecznego i przyjaznego środowiska, w których mogą rozwijać swoją pasję do koszykówki. Opracowanie Standardów Ochrony Małoletnich to realizacja obowiązku wdrożenia i stosowania uniwersalnych zasad oraz procedur, które będą pomocne w realizacji tego zadania zarówno przez PZKOSZ jak i inne zrzeszone w nim podmioty.

SPIS TREŚCI

- I. DEFINICJE
- II. PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY DZIECI
- III. STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH PZKOSZ - Cele
- IV. RODZAJE PRZEMOCY I NADUŻYĆ
  - Przemoc fizyczna
  - Przemoc emocjonalna, psychiczna, werbalna
  - Wykorzystywanie seksualne
  - Zaniedbanie
  - Prześladowanie
  - Presja wyniku sportowego
- V. ROZPOZNAWANIE NADUŻYĆ
- VI. RYZYKA WYSTĄPIENIA NADUŻYĆ W SPORCIE
- VII. DOSTĘP DO INTERNETU I URZĄDZEŃ UMOŻLIWIAJĄCYCH KOMUNIKACJĘ NA ODLEGŁOŚĆ
- VIII. OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH
- IX. WERYFIKACJA OSÓB DOPUSZCZANYCH DO PRACY Z DZIEĆMI
- X. SZKOLENIA
- XI. KOORDYNATOR DS. BEZPIECZEŃSTWA DZIECI
- XII. ZGŁASZANIE NARUSZEŃ
  - Obowiązek powiadomienia
- XIII. PROCEDURA
  - Naruszenie w środowisku sportowym
  - Naruszenie w środowisku PZKOSZ
  - Naruszenie w środowisku rówieśniczym
  - Zagrożenie bezpośrednie
  - Naruszenie w środowisku rodzinnym
  - Naruszenie stanowiące czyn zabroniony
- XIV. OSOBY I ORGANIZACJE KONTAKTOWE
- XV. ZALECENIA I WYMOGI
- XVI. MONITORING STOSOWANIA SOM PZKOSZ
- XVII. OBWIESZCZENIE SOM PZKOSZ
- XVIII. ZAŁĄCZNIKI:
  - 1) Karta interwencji
  - 2) Wersja skrócona SOM PZKOSZ

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH – BEZPIECZEŃSTWO DZIECI W SPORCIE

I. DEFINICJE

1. **PZKOSZ** oznacza Polski Związek Koszykówki z siedzibą w Warszawie, przy ul. Siedmiogrodzkiej 9, 01-204 Warszawa, NIP: 5272043457, REGON: 000866604, KRS: 0000033466,
2. **SOM PZKOSZ** – Standardy Ochrony Małoletnich Polskiego Związku Koszykówki, niniejszy dokument,
3. **PEŁNOMOCNIK DS. BEZPIECZEŃSTWA DZIECI** – osoba powołana przez Zarząd PZKOSZ, której zadaniem jest m.in. udzielanie informacji, doradztwa, wsparcia we wdrażaniu SOM PZKOSZ i powiązanych z nim procedur, w tym prawidłowego reagowania na incydenty.

II. PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY DZIECI

Przepisy prawne dotyczące ochrony dzieci można podzielić na trzy główne kategorie:

Prawo Międzynarodowe

Konwencja o Prawach Dziecka ONZ z 20 listopada 1989 r.

Europejska Karta Społeczna z 18 października 1961 r.

Konwencja Rady Europy z 25 października 2007 r.

Prawo Unii Europejskiej

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Biała Księga na temat sportu z 11 lipca 2007 r.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 (RODO) z 27 kwietnia 2016 r.

Prawo Krajowe

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i polskie ustawodawstwo, w tym ratyfikowane umowy

międzynarodowe

Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka z 6 stycznia 2000 r.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r. oraz ustawa o

systemie oświaty z 7 września 1991 r.

Ustawa o sporcie z 25 czerwca 2010 r.

Kodeks Karny oraz ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym z 13 maja 2016 r.

Ustawa o sporcie z 25 czerwca 2010 r.

Inne ustawy, takie jak ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r. oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 29 lipca 2005 r.

III. STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH PZKOSZ - CELE

Niniejszy dokument został opracowany, a jego postanowienia wdrożone i aktualizowane w celu zminimalizowania ryzyka nadużyć i zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom poruszającym się w środowisku sportowym i poza nim. Ramy bezpieczeństwa określone w niniejszych Standardach Ochrony Małoletnich dotyczą zarówno wszystkich osób niepełnoletnich (przyp. osób, które nie ukończyły 18 roku życia), z uwzględnieniem różnic w zakresie ram prawnych dla każdej kategorii wiekowej. Ochrona dzieci to kompleksowe pojęcie, obejmujące zarówno działania zapobiegawcze, mające na celu zminimalizowanie ryzyka krzywdy, jak i środki mające zagwarantować skuteczną reakcję upoważnionego i odpowiednio przygotowanego podmiotu w przypadku pojawienia się obaw lub naruszeń.

Niniejsza Polityka kierowana jest do różnych grup osób, które mają lub mogą mieć kontakt z dziećmi jako : trenerzy, sędziowie, osoby wchodzące w skład sztabu szkoleniowego, personel medyczny, pracownicy, administratorzy, menedżerowie sportowi, działacze sportowi, wolontariusze, rodzice/opiekunowie, podmioty współpracujące, organizatorzy obozów sportowych i zgrupowań, personel pomocniczy, a także inne osoby związane z Polskim Związkiem Koszykówki.

IV. RODZAJE PRZEMOCY I NADUŻYĆ

Przemoc fizyczna

Przemoc fizyczna może manifestować się poprzez działania takie jak uderzanie, potrząsanie, szczypanie, gryzienie, podduszenie lub inne akty, które skutkują obrażeniami fizycznymi, pozostawiają ślady na ciele lub wywołują ból. Przemoc fizyczna może również objawiać się w zachowaniu ofiary.

Przykłady przemocy fizycznej, również w sporcie:

Karanie poprzez uderzanie dziecka z powodu niewykonywania poleceń trenera, braku zaangażowania w zleczone ćwiczenia lub grę.

Zachęcanie i uczenie agresywnego zachowania, również w trakcie gry (tj. z użyciem wyłącznej siły fizycznej w celu sprawienia bólu i unieszkodliwienia przeciwnika).

Przykładowe objawy przemocy fizycznej :

Zadrapania, siniaki, oparzenia (np. papierosowe), powracające lub nieleczone urazy (np. złamania, obrzęki).

Nieuzasadniony strach przed osobami dorosłymi; nieuzasadniony lęk, agresja, wycofanie, strach przed powrotem do domu lub spotkaniem z określonymi osobami.

Przemoc emocjonalna, psychiczna, werbalna

Ten rodzaj przemocy polega na nieuzasadnionej, nadmiernej lub nieustającej krytyce, kierowaniu gróźb lub wykluczaniu w sposób naruszający poczucie wartości osoby krytykowanej lub wykluczanej.

Przykłady przemocy emocjonalnej, psychicznej, werbalnej również w sporcie:

Używanie stosunku do osób zależnych agresji słownej.

Ironizowanie lub poniżanie w sytuacji porażki lub niepowodzenia.

Wyszydzanie, w tym publiczne wyśmiewanie i zachęcanie innych do podobnego zachowania.

Nieuzasadnione pomijanie w nagradzaniu (również słownym nagradzaniu) lub nieuzasadnione karanie (np. karanie nadmiernym wysiłkiem fizycznym).

Przykładowe objawy przemocy emocjonalnej, psychicznej, werbalnej:

Niska samoocena, brak wiary we własne umiejętności, wiedzę.

Nadmierny lęk przed współzawodnictwem. Rezygnowanie z podjęcia rywalizacji.

Wycofanie lub nadmierna nerwowość w sytuacjach codziennych lub błahych.

Wykorzystywanie seksualne

Wykorzystywanie seksualne to każdy rodzaj kontaktu seksualnego między osobą dorosłą, a niepełnoletnią, tj. młodszą niż 18 lat, a także między znacznie starszym dzieckiem, a młodszym dzieckiem. To również każda czynność seksualna wykonywana w wyniku wykorzystania jakiegokolwiek „nierówności” pomiędzy osobami biorącymi udział w takiej czynności (nierównowaga w relacji; różnica wieku, doświadczenia życiowego, podporządkowanie np. służbowe lub wynikające z innego rodzaju zależności). W definicji przemocy na tle seksualnym zawarte jest również wykonywanie zdjęć lub filmów oraz okazywanie osobom niepełnoletnim treści pornograficznych lub zachęcanie do zachowania w sposób kojarzony z okazywaniem seksualności, a także komentowanie cielesności lub warunków fizycznych osoby niepełnoletniej w sposób niestosowny o podtekście seksualnym. Jakakolwiek czynność seksualna z osobą poniżej 15. roku życia jest zawsze przestępstwem, nawet przy hipotetycznej „zgódzie” dziecka – taka zgoda nie ma mocy prawnej.

Przykłady wykorzystania seksualnego również w sporcie :

Wymaganie, oczekiwanie oraz doprowadzenie do kontaktu fizycznego z dzieckiem wykraczające poza potrzeby szkolenia sportowego.

Wykonywanie fotografii lub filmów z udziałem nagich lub przebierających się dzieci – bez względu na okoliczności.

Rozpoczęcie lub zainicjowanie relacji seksualnej z osobą niepełnoletnią.

Komentowanie warunków fizycznych/cielesności pod kątem seksualnym lub w takim kontekście.

Przykładowe objawy przemocy seksualnej:

Bolesność, ból lub krwawienie w "częściach intymnych", ból przy oddawaniu moczu.
Zaburzenia w odżywianiu (objadanie się lub głodzenie).
Nieadekwatna do wieku wiedza na tematy seksualne.
Niska samoocena.

Zaniedbanie

Brak wystarczającego wsparcia materialnego lub emocjonalnego. Niespełnianie podstawowych potrzeb osoby zależnej.

Przykłady zaniedbania również w sporcie:

Niezapewnienie pożywienia lub picia zarówno w domu jak i w czasie treningów lub wyjazdów.
Brak zainteresowania dzieckiem i jego potrzebami.
Niedbanie o bezpieczeństwo dziecka.

Przykładowe objawy zaniedbania:

Niedożywienie.
Nieustający brak odpowiedniego ubioru np. adekwatnego do pogody.
Wycofanie w kontaktach z rówieśnikami i osobami dorosłymi.

Prześladowanie

Prześladowanie może obejmować zarówno elementy przemocy fizycznej jak i emocjonalnej. Prześladowanie między rówieśnikami może przybrać również formy uporczywego działania na szkodę osoby pokrzywdzonej np. uszkodzanie lub kradzież mienia, aktywność online (przesyłanie obraźliwych wiadomości lub zdjęć), prowokowanie, przezywanie, przedrzeźnianie.

Przykładowe objawy prześladowania również w sporcie:

Brak kontaktu z rówieśnikami.
Niechęć nawiązania relacji w grupie rówieśniczej.
Wycofanie.

Presja wyniku sportowego

Jedną w form przemocy w sporcie jest wywieranie presji w celu uzyskania wyników sportowych „za wszelką cenę”. Objawia się to oczekiwaniem od zawodników i zawodniczek wysiłku fizycznego ponad ich możliwości, również pomimo doznanych urazów i kontuzji. Bagatelizowanie wysyłanych sygnałów o gorszym samopoczuciu w celu uzyskania lepszego wyniku sportowego.

V. ROZPOZNAWANIE NADUŻYĆ

1. Zachowania, które mogą wskazywać na nieprawidłowości w relacjach dziecko – dorośli, dziecko – dziecko lub sygnały naruszenia bezpieczeństwa dziecka na różnych płaszczyznach.

2. Przykłady u dziecka:

- nieuzasadnione obrażenia fizyczne, takie jak siniaki, rany czy oparzenia, oraz doświadczająca bólu podczas chodzenia,
- niewyjaśnione i często powracające schorzenia, jak trudności z jedzeniem czy zaburzenia żołądkowe,
- zmiana zachowanie lub nastroju (agresja, wycofanie, nadmierna nieśmiałość, lęk)
- unikanie określonych sytuacji lub osób,
- nieuzasadnione oraz stałe negatywne wyrażanie opinii na swój temat (niska samoocena).

3. Przykładowe niepożądane zachowania u dorosłych:

- faworyzowanie jednego lub określonej grupki dzieci,
- nieuzasadnione karanie tej samej osoby lub osób za zachowania, które nie stanowią podstawy dla kar u innych dzieci,
- dążenie do osiągnięcia wyniku sportowego z pominięciem zdrowia lub komfortu psychicznego dziecka,
- publiczne krytykowanie dziecka, zarówno w obecności innych dzieci jak i dorosłych,
- używanie słów powszechnie uznanych za wulgarne w obecności dzieci lub w stosunku do dzieci,
- nieprzestrzeganie wytycznych dotyczących bezpieczeństwa dzieci.

4. **W przypadku rozpoznania nadużycia należy zgłosić wszelkich obawy i podejrzenia wg zasad określonych w SOM PZKOSZ.**

VI. RYZYKA WYSTĄPIENIA NADUŻYĆ W SPORCIE

1. W pracy z dziećmi należy zwracać uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.

2. Czynniki ryzyka związane z dzieckiem, jego rodziną i środowiskiem

- wiek – młodsze dzieci są bardziej narażone na krzywdzenie ze strony opiekunów,
- płeć, w przypadku wykorzystywania seksualnego częściej dotyczy dziewczynek,
- niepełnosprawność, choroby przewlekłe, choroby psychiczne,
- samotne rodzicielstwo, niespokrewnieni dorośli, rodziny zastępcze, inne dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- doświadczanie przemocy przez rodziców, przemoc wobec innych członków rodziny,
- uzależnienie rodziców, nieodpowiednie metody wychowawcze,
- izolacja społeczna, deprywacja, ubóstwo, przemoc, patologia w środowisku zamieszkania rodziny.

3. Czynniki ryzyka podczas pracy ze dziećmi w sporcie:

- potencjalne sytuacje ryzyka: trenowanie dziecka w odosobnieniu, bez obecności innej osoby dorosłej albo innego członka personelu lub rodzica/opiekuna,

- niezgłaszanie zachowań, które mogą naruszać dobro dziecka i pozwalanie na niezgłaszanie niepokojących praktyk,
- niezwracanie uwagi na potrzeby dziecka ,
- używanie agresywnego, wulgarnego języka, obrażanie innych członków personelu lub obrażanie rodzica/opiekuna ,
- nieodpowiednie relacje dziecko-dorosły – nadużywanie pozycji autorytetu,
- dyskryminowanie i nierówne traktowanie,
- dbanie o reputację i unikanie skandali prowadzące do przemilczenia incydentów,
- nieznajomość procedur i wytycznych.

VII. DOSTĘP DO INTERNETU I URZĄDZEŃ UMOŻLIWIAJĄCYCH KOMUNIKACJĘ NA ODLEGŁOŚĆ

1. Nie wolno udostępniać dzieciom służbowych lub prywatnych urządzeń elektronicznych, za pomocą których dziecko mogłoby uzyskać dostęp do treści (wiadomości, zdjęć) zapisanych na tych urządzeniach lub do treści internetowych, w szczególności treści nieadekwatnych do wieku dzieci lub zakazanych dla dzieci.
2. Dzieci – jeżeli mają taką możliwość – korzystają z urządzeń elektronicznych oraz Internetu dostarczonych im przez swoich rodziców/opiekunów prawnych na ich wyłączną odpowiedzialność.

VIII. OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH

1. Dane osobowe dziecka, jego wizerunek są pobierane oraz przetwarzane w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.
2. Przetwarzanie danych osobowych dziecka odbywa się na podstawie zgody rodziców lub opiekunów prawnych w zakresie tej zgody, z wyjątkiem przypadków kiedy przetwarzanie tych danych jest dokonywane w oparciu o inną przesłankę.
3. Przetwarzanie danych oraz wizerunku dziecka odbywa się z poszanowaniem praw dziecka oraz jego rodziców lub opiekunów prawnych.
4. Wizerunek dziecka nie może być użyty w innych formach i do innych celów niż wynika to wprost z treści zgody na przetwarzanie tego wizerunku. Wizerunek dziecka nie może być w szczególności przedmiotem karykatury lub przedstawiać dziecka w sposób prześmiewczy lub obraźliwy.
5. Zadaniem Polskiego Związku Koszykówki oraz wszystkich podmiotów związanych z koszykówką jest opracowywanie, przestrzeganie i aktualizowanie dokumentacji dotyczącej ochrony danych osobowych.

IX. WERYFIKACJA OSÓB DOPUSZCZANYCH DO PRACY Z DZIEĆMI

1. Osoby, które będą obejmować stanowiska oraz funkcje związane z pracą lub kontaktami z dziećmi są:
  - weryfikowane pod kątem niekaralności za przestępstwa na tle seksualnym w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, do którego PZKOSZ posiada dostęp instytucjonalny;
  - zobowiązane do dostarczenia zaświadczenia o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego.
2. W przypadku umów zawieranych na okres dłuższy niż rok czynności opisane w pkt 1 należy powtarzać co roku.
3. Trenerzy, sędziowie, instruktorzy oraz fizjoterapeuci, którzy będą dopuszczani do bezpośredniego kontaktu z dziećmi będą zobowiązani do dostarczenia zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego oraz będą sprawdzani w w/w Rejestrze przed rozpoczęciem kolejnego sezonu sportowego.
4. Wszystkie osoby zatrudnione przez PZKOSZ oraz inne osoby, które PZKOSZ kieruje do wykonywania czynności związanych z kontaktami z dziećmi w tym zobowiązane są do zapoznania się z SOM PZKOSZ.

X. SZKOLENIA

PZKOSZ będzie organizował szkolenia, dla osób, które dopuszczane są do pracy z dziećmi.

XI. KOORDYNATOR DS. BEZPIECZEŃSTWA DZIECI

1. Polski Związek Koszykówki powołuje Koordynatora ds. bezpieczeństwa dzieci w celu zapewnienia kontaktu, doradztwa, wsparcia i pomocy związkom wojewódzkim, klubom sportowym oraz organizatorom wyjazdów sportowych w procesie wdrażania standardów ochrony małoletnich i powiązanych procedur, w tym skutecznego reagowania na incydenty.
2. Dane kontaktowe koordynatora będą upublicznione i powszechnie dostępne pracownikom, wolontariuszom, rodzicom/opiekunom prawnym, zawodniczkom i zawodnikom, sędziom, trenerom.
3. Do zadań osoby pełniącej funkcje Koordynatora należeć będzie:
  - zapewnienie pracownikom, wolontariuszom i innym osobom pracującym z dziećmi wsparcia, szkoleń z zakresu bezpieczeństwa dzieci w sporcie,
  - aktualizacja SOM PZKOSZ oraz innych dokumentów PZKOSZ, z których wynikają obowiązki z zakresu ochrony dzieci i młodzieży,
  - wspomaganie podmiotów zręczonych w PZKOSZ w opracowywaniu lub wdrażaniu standardów ochrony małoletnich;
  - prowadzenia rejestru wszelkich zgłaszanych incydentów.
  - podejmowanie czynności w sprawie;
  - konsultowanie i koordynowanie wszelkich działań władz PZKOSZ dot. ochrony dzieci.

XII. ZGŁASZANIE NARUSZEŃ

Obowiązek powiadomienia

Każdy ma obowiązek informować o wszelkich naruszeniach bezpieczeństwa dzieci oraz nieprawidłowościach związanych z relacjami z dziećmi i między dziećmi.

XIII. PROCEDURA

1. Każde naruszenie bezpieczeństwa dziecka powinno być zgłaszane Koordynatorowi ds. bezpieczeństwa dzieci w formie dokumentowej.
2. Koordynator przeprowadza postępowanie (interwencję) wg wytycznych określonych poniżej, z uwzględnieniem ich modyfikacji w zależności od środowiska, w którym doszło do naruszenia bezpieczeństwa dziecka, stopnia zagrożenia w jakim dziecko się znajduje i powagi naruszenia.
3. Każde zgłoszenie powinno stanowić podstawę interwencji tj. podjęcia czynności zmierzających do wyjaśnienia sprawy oraz zakończyć się podjęciem działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom.
4. O każdym zgłoszeniu niezwłocznie informowani są rodzice lub opiekunowie prawni dziecka pokrzywdzonego oraz Zarząd PZKOSZ.
5. Jeżeli zgłoszenie nie pochodzi bezpośrednio od pokrzywdzonego dziecka, po uzyskaniu zgłoszenia Koordynator jest zobowiązany do uzyskania od osoby zgłaszającej lub wskazanych przez nią świadków szczegółów dotyczących miejsca, czasu i okoliczności dokonania naruszeniu lub okoliczności, w których osoba zgłaszająca uzyskała informacje o zgłaszanym naruszeniu.
6. Jeżeli zgłoszenie pochodzi od innego dziecka (niebędącego ofiarą naruszenia), o zgłoszeniu informuje się jego rodziców/opiekunów prawnych.
7. Z każdej rozmowy przeprowadzonej podczas interwencji powinna zostać sporządzona notatka podpisana przez Koordynatora i uczestników rozmowy – o ile jest to możliwe.
8. Wszystkie czynności wykonane przez Koordynatora w toku interwencji powinny zostać wpisane do Karty interwencji.
9. Wszelkie czynności z udziałem dzieci powinny być bezwzględnie prowadzone za wiedzą, zgodą i w obecności ich rodziców lub opiekunów prawnych. Po zasięgnięciu opinii rodziców lub opiekunów prawnych uczestnikiem takich czynności może być psycholog lub pedagog.
10. O zgłoszeniu i przebiegu interwencji Koordynator informuje Dyrektora i Zarząd PZKOSZ.
11. Decyzję o ewentualnych dalszych krokach prawnych, organizacyjnych lub personalnych podejmuje Zarząd PZKOSZ po uzyskaniu opinii Koordynatora.

Naruszenie w środowisku sportowym

1. W przypadku otrzymania zgłoszenia o naruszeniu bezpieczeństwa dziecka w środowisku sportowym, również innym niż koszykówka, zgłoszenie kierowane jest do odpowiednich władz klubu lub związku działających w danym sporcie.
2. Jeżeli naruszenie miało miejsce z udziałem pracowników lub współpracowników PZKOSZ, członków jego organów, interwencje w sprawie prowadzi Koordynator ds. bezpieczeństwa PZKOSZ również w przypadku kiedy postępowanie dotyczące tego samego naruszenia prowadzi inny organ (np. klub lub związek).

Naruszenie w środowisku PZKOSZ

1. W przypadku otrzymania zgłoszenia o naruszeniu bezpieczeństwa dziecka przez pracownika/ współpracownika PZKOSZ, członka jego władz, komisji lub osoby w inny sposób powiązanej z Polskim Związkiem Koszykówki osoba, która w zgłoszeniu została wskazana jako strona krzywdząca zostaje natychmiast odsunięta od wszelkich form kontaktu z dziećmi (nie tylko dzieckiem pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy.
2. W toku interwencji należy również przeprowadzić rozmowę z osobą wskazaną jako strona krzywdząca.

Naruszenie w środowisku rówieśniczym

1. W przypadku uzyskania informacji o krzywdzeniu dziecka przez inne dziecko przebywające w organizacji (np. w drużynie, na zawodach, na treningu) należy przeprowadzić rozmowę (oddzielnie);
  - z dzieckiem podejrzewającym o krzywdzenie oraz jego opiekunami,
  - z dzieckiem poddawany krzywdzeniu i jego opiekunami,
  - osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu,
  - osobami zobowiązanymi do sprawowania opieki na dziećmi w trakcie zdarzenia.
2. Z każdej z rozmów należy sporządzić notatkę wpisując przebieg rozmowy oraz zrobić odpowiednią adnotację z karcie interwencji.
3. W trakcie rozmów należy dążyć do ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne dziecka krzywdzonego.
4. Wspólnie z rodzicami/opiekunami dziecka krzywdzącego należy opracować plan naprawczy, celem zmiany niepożądanych zachowań.
5. Z rodzicami/opiekunami dziecka poddawane krzywdzeniu należy opracować plan zapewnienia mu bezpieczeństwa, włączając w ten plan sposoby odizolowania go od źródeł zagrożenia (o ile będzie taka wola dziecka lub jego opiekunów).
6. W trakcie rozmów należy upewnić się, że dziecko podejrzewane o krzywdzenie innego dziecka samo nie jest krzywdzone przez rodziców/opiekunów, innych dorosłych bądź inne dzieci.
7. W przypadku potwierdzenia takiej okoliczności należy podjąć interwencję także w stosunku do tego dziecka.

Zagrożenie bezpośrednie

1. W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w pierwszej kolejności należy powiadomić odpowiednie służby i podjąć działania zmierzające do usunięcia zagrożenia i udzielenia pomocy poszkodowanym, o ile jest ona potrzebna.
2. W takiej sytuacji zgłoszenie o zagrożeniu powinno zawierać szczegóły dotyczące okoliczności zdarzenia i opis podjętych działań.
3. Jeżeli zagrożenie nie wystąpiło, ale istnieje ryzyko jego wystąpienia interwencja jest przeprowadzana natychmiast. Zarząd podejmuje działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa dziecka i usunięcia wszelkich zagrożeń.

Naruszenie w środowisku rodzinnym

1. Na skutek zgłoszenia naruszenia bezpieczeństwa dziecka w środowisku rodzinnym Interwencja obejmuje spotkanie z rodzicami/ opiekunami dziecka i innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o sytuacji osobistej (rodzinnej, zdrowotnej) dziecka.
2. W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że rodzice lub opiekunowie prawni dziecka zaniedbują jego potrzeby z uwagi np. na złą sytuację materialną lub niewydolność wychowawczą środowiska rodzinnego należy poinformować właściwy organ.

Naruszenie stanowiące czyn zabroniony

Zgłoszenie dotyczące naruszenia bezpieczeństwa dziecka, które nosi znamiona czynu zabronionego przesyłane jest niezwłocznie Zarządowi PZKOSZ, który po zasięgnięciu opinii Koordynatora, przekazuje pozyskane informacje lub materiały odpowiednim organom ścigania (Policja) oraz informuje się niezwłocznie rodziców / opiekunów prawnych pokrzywdzonego dziecka.

XIV. OSOBY I ORGANIZACJE KONTAKTOWE

W przypadku podejrzenia o dokonywanych nadużyciach zgłoszenia lub pomocy można szukać u następujących osób lub instytucji:

Koordynator PZKOSZ do spraw bezpieczeństwa dzieci : Igor Mędela

Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka- telefon: 0 800 12 12 12 (numer bezpłatny)

Telefon dla rodziców, nauczycieli i innych osób pracujących z dziećmi oferujących poradnictwo prawne i psychologiczne w zakresie interwencji w przypadku podejrzenia

krzywdzenia dziecka, a także pomocy psychologicznej dziecku przeżywającemu trudności
prowadzony przez

Fundację Dajemy Dzieciom Siłę 800 100 100 (numer bezpłatny)

Komitet Ochrony Praw Dziecka- telefon: 22 626 94 19

Rzecznik Praw Dziecka (22) 583 66 00

Najbliższy ośrodek pomocy społecznej

Policja – telefon: 997

Numer alarmowy: 112

XV. ZALECENIA I WYMOGI

1. Celem Polskiego Związku Koszykówki jest objęcie tworzonymi przez PZKOSZ standardami kluby, związki wojewódzkie oraz inne organizacje zapraszane do współpracy w celu propagowania i organizowania współzawodnictwa sportowego w koszykówce.
2. Członkom PZKOSZ zaleca się opracowanie i wdrożenie wewnętrznych procedur w zakresie ochrony dzieci.
3. PZKOSZ opublikuje na stronie dokument – wzór standardów ochrony małoletnich - który każdy z członków PZKOSZ może odpowiednio zmodyfikować i przyjąć jako własny.
4. Koordynator ds. bezpieczeństwa dzieci będzie wspomagał członków PZKOSZ w dostosowaniu wprowadzanych przez nich standardów do SOM PZKOSZ.

XVI. MONITORING STOSOWANIA SOM PZKOSZ

1. Za przestrzeganie oraz aktualizację wszelkich procedur i dokumentacji wynikających z przyjętych Standardów Ochrony Małoletnich PZKOSZ odpowiada Zarząd PZKOSZ.
2. Koordynator ds. bezpieczeństwa jest odpowiedzialny za:
  - bieżące śledzenie zmian prawnych we wskazanym zakresie;
  - zbieranie i przekazywanie Zarządowi zaleceń związanych z aktualizacją SOM PZKOSZ.

XVII. OBWIESZCZENIE SOM PZKOSZ

1. Standardy Ochrony Małoletnich PZKOSZ wraz z załącznikami są udostępniane na stronie internetowej PZKOSZ oraz przesyłane drogą elektroniczną:
  - a) pracownikom oraz współpracownikom PZKOSZ;

- b) trenerom, członkom kadr oraz innym osobom, które PZKOSZ dopuszcza do zajęć z dziećmi.
- 2. Każda z w/w osób jest zobowiązana do potwierdzenia otrzymania oraz zapoznania się z SOM PZKOSZ.
- 3. Wszelkie zmiany SOM PZKOSZ będą ogłaszane w sposób określony w ust.1 .

Załącznik nr 1 Karta interwencji

<p>Data zgłoszenia Forma zgłoszenia Dane osoby zgłaszającej Dane osoby pokrzywdzonej Dane osoby krzywdzącej</p>	
<p>Opis zgłoszonego naruszenia</p>	
<p>Opis podjętych działań wyjaśniających (data, przebieg, osoby obecne podczas czynności, informacje o protokole)</p>	
<p>Forma interwencji (jaki działania podjęto w przypadku stwierdzenia naruszenia zarówno wobec osoby krzywdzącej jak i osoby pokrzywdzonej; czy zawiadomienie o zgłoszeniu zostało przekazane odpowiednim służbom/organom)</p>	
<p>Zmiany organizacyjne/ personalne podjęte w celu zapobiegnięcia podobnym naruszeniom (o ile były podjęte)</p>	
<p>Wynik interwencji/postępowania przeprowadzonego przez odpowiednie służby/organ po zgłoszeniu – jeżeli nie udzielono PZKOSZ takiej informacji – wzmiankę o odmowie udzielenia informacji</p>	
<p>Inne uwagi:</p>	

Podpis Koordynatora: _____

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

POLSKIEGO ZWIĄZKU KOSZYKÓWKI

„BEZPIECZEŃSTWO DZIECI W SPORCIE”

Wersja skrócona

DEFINICJE

PZKOSZ oznacza Polski Związek Koszykówki z siedzibą w Warszawie, przy ul. Siedmiogrodzkiej 9, 01-204 Warszawa, NIP: 5272043457, REGON: 000866604, KRS: 0000033466,

SOM PZKOSZ – Standardy Ochrony Małoletnich Polskiego Związku Koszykówki, niniejszy dokument,

PEŁNOMOCNIK DS. BEZPIECZEŃSTWA DZIECI – osoba powołana przez Zarząd PZKOSZ, której zadaniem jest m.in. udzielanie informacji, doradztwa, wsparcia we wdrażaniu SOM PZKOSZ i powiązanych z nim procedur, w tym prawidłowego reagowania na incydenty;

RODZAJE PRZEMOCY I NADUŻYĆ

Przemoc fizyczna

Przemoc fizyczna może manifestować się poprzez działania takie jak uderzanie, potrząsanie, szczypanie, gryzienie, podduszenie lub inne akty, które skutkują obrażeniami fizycznymi, pozostawiają ślady na ciele lub wywołują ból. Przemoc fizyczna może również objawiać się w zachowaniu ofiary.

Przykłady przemocy fizycznej, również w sporcie:

Karanie poprzez uderzanie dziecka z powodu niewykonywania poleceń trenera, braku zaangażowania w zleczone ćwiczenia lub grę.

Zachęcanie i uczenie agresywnego zachowania, również w trakcie gry (tj. z użyciem wyłącznie siły fizycznej w celu sprawienia bólu i unieszkodliwienia przeciwnika)

Przykładowe objawy przemocy fizycznej:

- Zdrapania, siniaki, oparzenia (np. papierosowe), powracające lub nieleczone urazy (np. złamania, obrzęki)

- *Nieuzasadniony strach przed osobami dorosłymi; nieuzasadniony lęk, agresja, wycofanie, strach przed powrotem do domu lub spotkaniem z określonymi osobami*

Przemoc emocjonalna, psychiczna, werbalna

Ten rodzaj przemocy polega na nieuzasadnionej, nadmiernej lub nieustającej krytyce, kierowaniu gróźb lub wykluczaniu w sposób naruszający poczucie wartości osoby krytykowanej lub wykluczanej.

Przykłady przemocy emocjonalnej, psychicznej, werbalnej również w sporcie:

Używanie stosunku do osób zależnych agresji słownej. Ironizowanie lub poniżanie w sytuacji porażki lub niepowodzenia.

Wyszydzenie w tym publiczne wyśmiewanie i zachęcanie innych do podobnego zachowania.

Nieuzasadnione pomijanie w nagradzaniu (również słownym nagradzaniu) lub nieuzasadnione karanie (np. karanie nadmiernym wysiłkiem fizycznym)

Przykładowe objawy przemocy emocjonalnej, psychicznej, werbalnej:

Niska samoocena, brak wiary we własne umiejętności, widzę.

Nadmierny lęk przed współzawodnictwem. Rezygnowanie z podjęcia rywalizacji.

Wycofanie lub nadmierna nerwowość z sytuacjach codziennych lub błahych.

Wykorzystywanie seksualne

Wykorzystywanie seksualne to każdy rodzaj kontaktu seksualnego między osobą dorosłą, a niepełnoletnią, tj. młodszą niż 18 lat, a także między znacznie starszym dzieckiem, a młodszym dzieckiem. To również każda czynność seksualna wykonywana w wyniku wykorzystania jakiegokolwiek „nierówności” pomiędzy osobami biorącymi udział w takiej czynności (nierównowaga w relacji; różnica wieku, doświadczenia życiowego, podporządkowanie np. służbowe lub wynikające z innego rodzaju zależności). W definicji przemocy na tle seksualnym zawarte jest również wykonywanie zdjęć lub filmów oraz okazywanie osobom niepełnoletnim treści pornograficznych lub zachęcanie do zachowania w sposób kojarzony z okazywaniem seksualności, a także komentowanie cielesności lub warunków fizycznych osoby niepełnoletniej w sposób niestosowny o podtekście seksualnym. Jakakolwiek czynność seksualna z osobą poniżej 15. roku życia jest zawsze przestępstwem, nawet przy hipotetycznej „zgodzie” dziecka – taka zgoda nie ma mocy prawnej.

Przykłady wykorzystania seksualnego również w sporcie :

Wymaganie, oczekiwanie oraz doprowadzenie do kontaktu fizycznego z dzieckiem wykraczające poza potrzeby szkolenia sportowego;

Wykonywanie fotografii lub filmów z udziałem nagich lub przebierających się dzieci – bez względu na okoliczności;

Rozpoczęcie lub zainicjowanie relacji seksualnej z osobą niepełnoletnią;

Komentowanie warunków fizycznych/cielesności pod kątem seksualnym lub w takim kontekście.

Przykładowe objawy przemocy seksualnej:

Bolesność, ból lub krwawienie w "częściach intymnych", ból przy oddawaniu moczu.

Zaburzenia w odżywianiu (objadanie się lub głodzenie).

Nieadekwatna do wieku wiedza na tematy seksualne.

Niska samoocena.

Zaniedbanie

Brak wystarczającego wsparcia materialnego lub emocjonalnego. Niespełnianie podstawowych potrzeb osoby zależnej.

Przykłady zaniedbania również w sporcie:

Niezapewnienie pożywienia lub picia zarówno w domu jak i w czasie treningów lub wyjazdów.

Brak zainteresowania dzieckiem i jego potrzebami.

Niedbanie o bezpieczeństwo dziecka.

Przykładowe objawy zaniedbania:

Niedożywienie.

Nieustający brak odpowiedniego ubioru np. adekwatnego do pogody.

Wycofanie w kontaktach z rówieśnikami i osobami dorosłymi.

Prześladowanie

Prześladowanie może obejmować zarówno elementy przemocy fizycznej jak i emocjonalnej. Prześladowanie między rówieśnikami może przybrać również formy uporczywego działania na szkodę osoby pokrzywdzonej np. uszkodzanie lub kradzież mienia, aktywność online (przesyłanie obraźliwych wiadomości lub zdjęć), prowokowanie, przezywanie, przedrzeźnianie.

Przykładowe objawy prześladowania również w sporcie:

Brak kontaktu z rówieśnikami. Niechęć nawiązania relacji w grupie rówieśniczej. Wycofanie.

Presja wyniku sportowego

Jedną w form przemocy w sporcie jest wywieranie presji w celu uzyskania wyników sportowych „za wszelką cenę”. Objawia się to oczekiwaniem od zawodników i zawodniczek wysiłku fizycznego ponad ich możliwości, również pomimo doznanych urazów i kontuzji. Bagatelizowanie wysyłanych sygnałów o gorszym samopoczuciu w celu uzyskania lepszego wyniku sportowego.

ROZPOZNAWANIE NADUŻYĆ

Zachowania, które mogą wskazywać na nieprawidłowości w relacjach dziecko – dorosły, dziecko – dziecko lub sygnały naruszenia bezpieczeństwa dziecka na różnych płaszczyznach.

Przykłady u dziecka:

*nieuzasadnione obrażenia fizyczne, takie jak siniaki, rany czy oparzenia, oraz doświadczanie bólu podczas chodzenia,
niewyjaśnione i często powracające schorzenia, jak trudności z jedzeniem czy zaburzenia żołądkowe,
zmiana zachowanie lub nastroju (agresja, wycofanie, nadmierna nieśmiałość, lęk)
unikanie określonych sytuacji lub osób,
nieuzasadnione oraz stałe negatywne wyrażanie opinii na swój temat (niska samoocena).*

Przykładowe niepożądane zachowania u dorosłych:

*faworyzowanie jednego lub określonej grupki dzieci
nieuzasadnione karanie tej samej osoby lub osób za zachowania, które nie stanowią podstawy dla kar u innych dzieci;
dążenie do osiągnięcia wyniku sportowego z pominięciem zdrowia lub komfortu psychicznego dziecka;
publiczne krytykowanie dziecka, zarówno w obecności innych dzieci jak i dorosłych;
używanie słów powszechnie uznanych za wulgarne w obecności dzieci lub w stosunku do dzieci
nieprzestrzeganie wytycznych dotyczących bezpieczeństwa dzieci.*

W przypadku rozpoznania nadużycia należy zgłosić wszelkie obawy i podejrzenia wg zasad określonych w SOM PZKOSZ.

KOORDYNATOR DS. BEZPIECZEŃSTWA DZIECI

Polski Związek Koszykówki powołuje Koordynatora ds. bezpieczeństwa dzieci w celu zapewnienia kontaktu, doradztwa, wsparcia i pomocy związkom wojewódzkim, klubom sportowym oraz organizatorom wyjazdów sportowych w procesie wdrażania standardów ochrony małoletnich i powiązanych procedur, w tym skutecznego reagowania na incydenty. Dane kontaktowe koordynatora będą upublicznione i powszechnie dostępne pracownikom, wolontariuszom, rodzicom/opiekunom prawnym, zawodniczkom i zawodnikom, sędziom, trenerom.

Do zadań osoby pełniącej funkcję Koordynatora należeć będzie:

*zapewnienie pracownikom, wolontariuszom i innym osobom pracującym z dziećmi wsparcia, szkoleń z zakresu bezpieczeństwa dzieci w sporcie,
aktualizacja SOM PZKOSZ oraz innych dokumentów PZKOSZ, z których wynikają obowiązki z zakresu ochrony dzieci i młodzieży,
wspomagania podmiotów zrzeszonych w PZKOSZ w opracowywaniu lub wdrażaniu standardów ochrony małoletnich;
prowadzenia rejestru wszelkich zgłaszanych incydentów.
podejmowanie czynności w sprawie;*

konsultowanie i koordynowanie wszelkich działań władz PZKOSZ dot. ochrony dzieci.

ZGŁASZANIE NARUSZEŃ

Obowiązek powiadomienia

Każdy ma obowiązek informować o wszelkich naruszeniach bezpieczeństwa dzieci oraz nieprawidłowościach związanych z relacjami z dziećmi i między dziećmi.

OSOBY I ORGANIZACJE KONTAKTOWE

W przypadku podejrzenia o dokonywanych nadużyciach zgłoszenia lub pomocy można szukać u następujących osób lub instytucji:

Koordinator PZKOSZ do spraw bezpieczeństwa dzieci : Igor Mędela

Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka- telefon: 0 800 12 12 12 (numer bezpłatny)

Telefon dla rodziców, nauczycieli i innych osób pracujących z dziećmi oferujących poradnictwo prawne i psychologiczne w zakresie interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka, a także pomocy psychologicznej dziecku przeżywającym trudności prowadzony przez

Fundację Dajemy Dzieciom Siłę 800 100 100 (numer bezpłatny)

Komitet Ochrony Praw Dziecka- telefon: 22 626 94 19

Rzecznik Praw Dziecka (22) 583 66 00

Najbliższy ośrodek pomocy społecznej

Policja – telefon: 997

Numer alarmowy: 112